

J A A R V E R S L A G

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN

BAARLE-NASSAU

2016

Motto:

Transformatie op 3 fronten:

* het sociale domein

* de Wmo-raad

* de ABG-organisatie

Inhoud:

1. Inleiding

1.1 Opdracht van de Adviesraad sociaal domein

1.2 Een drietal transformaties tegelijkertijd

2. Activiteiten van de Adviesraad sociaal domein in 2016

2.1 Vergaderingen en overlegmomenten

A. Vergaderingen van de Adviesraad sociaal domein

B. Vergaderingen met de adviesraden van Alphen-Chaam en Gilze en Rijen

C. Overleg met het College

D. Overleg met ambtenaren

2.2 Overige activiteiten

2.3 Verordening en Huishoudelijk Reglement van de Adviesraad sociaal domein

3. Uitgebrachte adviezen en reacties daarop

4. Tot besluit:

4.1 Conclusies

4.2 Speerpunten voor 2017

Bijlagen:

1. Samenstelling van de Adviesraad

2. Jaarrekening 2016

JAARVERSLAG 2016 ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN BAARLE-NASSAU

1. Inleiding

1.1 Opdracht van de Adviesraad sociaal domein

In 2008 is in Baarle-Nassau een onafhankelijke Wmo-raad ingesteld (destijds aangeduid als 'Beleidsplatform Welzijn', vanwege enkele aanvullende taakvelden).

Met ingang van 1 januari 2015 heeft de gemeente er de volgende taken bijgekregen: uitvoering geven aan de Jeugdwet en eveneens aan de Participatiewet.

De gemeente Baarle-Nassau heeft er (stilzwijgend) voor gekozen om de wettelijk verplichte advisering over deze beleidsterreinen, evenals die over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, neer te leggen bij de reeds bestaande Wmo-raad. Daarmee is zijn taak aanzienlijk uitgebreid. Bovendien fungeert hij tevens als –bij wet voorgeschreven - cliëntenraad in het kader van de Participatiewet. In de loop van 2016 is ervoor gekozen de naam 'Wmo-raad' in te ruilen voor 'Adviesraad sociaal domein'. Deze vlag dekt immers veel beter de huidige lading en zorgt bovendien voor een grotere duidelijkheid, nu deze benaming in den lande steeds meer gebruikt wordt.

De opdracht van de Adviesraad sociaal domein is: het College van B. & W. goed en tijdig voorzien van (gevraagde en ongevraagde) adviezen met betrekking tot het sociaal domein. Daarbij zijn 3 functies te onderscheiden:

1. Beleidskritisch: de Adviesraad sociaal domein wil kritisch volgen of de invulling van het gemeentebestuur nauw aansluit bij de ondersteuningsbehoefte en de zorgvraag van de burgers;
2. Signalerend: de Adviesraad sociaal domein wil hiaten en knelpunten in het beleid en de uitvoering ervan zo snel en goed mogelijk signaleren;
3. Initiërend: de Adviesraad sociaal domein wil ideeën aandragen en voorstellen doen met het oog op het gevoerde/te voeren beleid.

Om deze opdracht zo goed mogelijk te kunnen uitoefenen zijn gemeente en Adviesraad met elkaar overeen gekomen dat de raad zo vroeg mogelijk betrokken wordt bij de beleidsvoorstellen en dat de raad vooraf advies gevraagd wordt over alle onderwerpen die de beleidsvorming, de vaststelling, de uitvoering en de evaluatie

van het beleid met betrekking tot de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet betreffen.

1.2.: Een drietal transformaties

Het jaar 2016 belooft voor het sociaal domein misschien niet zo opzienbarend te worden. De regelmatig vrij felle discussies over de geplande grote veranderingen tussen staatssecretaris Van Rijn en de Tweede Kamer waren achter de rug, de nieuwe wetgeving was met horten en stoten door beide kamers van de Staten-Generaal gekomen en op papier waren de gemeenten klaar voor hun nieuwe taken. “.....maar tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren”, had Willem Ensschot lang geleden al geconstateerd. Dat bleek ook nu het geval. Geleidelijk werd duidelijk dat de vooronderstelling dat de drie transities binnen het sociaal domein de zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid van burgers zouden stimuleren en hun deelname aan de maatschappij zouden bevorderen, voor een deel gaan uitkomen. Tegelijkertijd werd op verschillende plaatsen pijnlijk duidelijk dat de drijvende kracht achter de transities toch de sterke wil (en noodzaak) was om te bezuinigen. Het ene doel zat het andere al snel en met grote regelmaat in de weg. Het gemor over verslechterende zorg in verpleeghuizen nam toe, de marktwerking bleek bij aanbestedingen voor hulp bij het huishouden regelmatig nadelig uit te pakken voor zowel cliënten als voor medewerkers, de ontvangers van een persoonsgebonden budget (pgb) werden meerdere malen ontmoedigd of bleven in de kou staan, sommige gemeenten schraptten de huishoudelijke hulp volledig weg uit de Wmo, dagbesteding werd duurder en vaak kwalitatief slechter, enz.....Kortom: het werd zonneklaar dat we er nog lang niet waren, met het uitsluitend veranderen van de wetgeving en het herformuleren van de doelstellingen. Er moest meer gebeuren. Veel meer! Het volk kwam in beweging: liet brieven vol verontwaardiging in kranten publiceren, schoof met zijn klachten aan bij praatprogramma's op tv en betuigde massaal adhesie aan Hugo Borst en anderen die 'meer handen aan het bed' eisten. Ondersteund door de media werd de volksbeweging het succesvolste, officieuze referendum. Democratie van onderop. De praktijk van de transities was er in geslaagd de emoties van de bevolking te mobiliseren. Misschien was dit wel HET grote winstpunt van 2016: talloze mensen die hun stem verheffen, die hun mening laten horen, die luidkeels laten merken hoe betrokken zij zijn bij een goede gezondheidszorg! Hoe begaan zij zijn met de ouderen voor wie in de zorg te weinig tijd meer is. Hoezeer ze achter de 'werkers in het veld' staan, die meer tijd en aandacht vroegen voor 'hun mensen' dan voor de tijdrovende, ellenlange registratieformulieren.

Wat iedereen al lang wist, werd ook nu weer pijnlijk duidelijk: papier is geduldig, maar wetten alleen veranderen de zorg niet. Bovendien: een heel andere structuur heeft veel tijd nodig om te wortelen in de samenleving. Transities moeten transformaties worden!

Anders gezegd: Nieuwe wetgeving moet geleidelijk doordringen in het denken en doen van mensen. De overgang op papier moet nog getransformeerd worden. Moet in de praktijk van alledag herschapen worden door flexibele, creatieve mensen. Door mensen die denken met hun hart en werken vanuit hun gevoel.

Kenmerkend voor 2016 was dat er in onze gemeente drie transities tegelijkertijd speelden. Dit betekende tevens dat er gewerkt moest worden aan drie transformaties! Een stevige opdracht! Bij transities hebben we het over regelingen en structuren; over materiële zaken die anders (moeten) worden. Bij transformaties gaat het om mensen, die door een andere bril moeten leren kijken.

Parallel aan elkaar deden zich op de volgende terreinen transities voor, die alle vroegen om een transformatie, zowel van de organisatie als van de betrokken personen:

1. Het sociale domein;
2. De Wmo-raad;
3. De ABG-organisatie.

Ad. 1: Het sociale domein.

Op voorhand was voor de transitie van het hele sociale domein het jaar 2015 al bestempeld als een 'óvergangsjaar'. Zou 2016 dan het jaar van de waarheid moeten worden? Dat was natuurlijk niet mogelijk. Wel vielen ons enkele zaken op in 2016:

- Veel gemeenten constateerden Wmo-overschotten op hun jaarrekening;
- Over het hele land verspreid waren er grote tekorten op het terrein van Jeugdzorg;
- De SVB kreeg de PGB-betalingen zéér moeizaam in de goede richting;
- Ook in 2016 werden hierdoor cliënten én zorgmedewerkers gedupeerd;
- De bezuinigingen lieten hun sporen na op het terrein van dagbesteding en dagbehandeling;
- In een aantal gevallen werden gemeenten door de rechter gecorrigeerd, omdat zij regels onjuist interpreteerden.....in hun eigen voordeel en ten nadele van de burger;
- In de landelijke media kwamen vooral misstanden in de ouderenzorg en in de jeugdzorg uitgebreid ter sprake.
- Hoewel een aantal initiatieven een positief licht wierp op de transformatie van het sociale domein, voerden de klachten over en de ontsporingen binnen het sociale domein in de nieuwsvoorziening sterk de boventoon;
- De kracht van onze samenleving bleek opnieuw sterk te rusten op het enorme aantal vrijwilligers, mantelzorgers en sociale netwerkers. Velen vroegen zich af of hier een grens aan zit, mede gelet op de samenstelling van de Nederlandse bevolking.

Ad. 2: De Wmo-raad.

In september 2015 hield de Wmo-raad zichzelf in Ulicoten een spiegel voor. Lang niet alles deden we slecht, vonden we. Toch leidde de zelfreflectie in 2016 tot een aantal zeer wenselijke of noodzakelijke stappen:

- De naam 'Wmo-raad' werd vervangen door 'Adviesraad sociaal domein', wat veel kernachtiger en juist de taak en het speelveld van de raad uitdrukt;
- In het voorjaar leidde goed overleg tussen ambtenaren en de Adviesraad tot de 'Verordening Adviesraad sociaal domein Baarle-Nassau 2016', waarin doelstelling, samenstelling en zittingsduur van de raad aan bod komen. Ook de taken, bevoegdheden, facilitering e.d. liggen erin vast.
- Op 22 juni is het 'Huishoudelijk reglement' gereed. Hierin worden de conventies en afspraken over o.a. de afzonderlijke taken, de besluitvorming, de werkwijze en de betrokkenheid van de burgers geregeld.
- Een vernieuwd rooster van aftreden, waarmee normaliter rond elke jaarwisseling 2 of 3 leden na een zittingsperiode van 4 jaar aftreden en er een voordracht van eenzelfde aantal nieuwe leden naar het College gaat.
- Om de betrokkenheid en de belasting van de leden beter te spreiden is gekozen voor een vernieuwde interne organisatie, waarbij elk lid deel uitmaakt van een van de volgende aandachtsgebieden: a. (Kwetsbare) volwassenen; b. (Kwetsbare) ouderen; c. Jeugd; d. Werk en Inkomen (Participatiewet). De (2 of 3) leden van elk aandachtsveld stellen per jaar een activiteitenplan op.

Ad. 3: De ABG-organisatie

Met ingang van 1 januari 2016 is de ambtelijke samenwerking in de gemeenten Alphen/Chaaam, Baarle-Nassau en Gilze-Rijen geëffectueerd. Een lange periode van voorbereiding was hieraan vooraf gegaan. Hoofddoel van de nieuwe ABG-organisatie was: de bestuurlijke slagkracht van alle drie de gemeenten te versterken. Bijeffecten zouden zijn: een vergroting van de (inzetbaarheid van de) professionaliteit van het ambtenarencorps en financieel voordeel.

Het is moeilijk om een jaar later al te beoordelen of deze doelen dichterbij zijn gekomen. Feit is dat de interne reorganisatie behoorlijke sporen nagelaten heeft. Dit is zeker het geval op het personele vlak. Voor de Adviesraad sociaal domein betekent de nieuwe structuur en werkwijze in elk geval dat de praktische korte lijntjes met de ambtenaren zijn komen te vervallen. In de nieuwe opzet zijn op de belangrijkste posten echter de vertrouwde gezichten gebleven.

Nadeel van de ambtelijke fusie is voor de Adviesraad dat er een langer traject afgelegd moet worden voor aler een voorstel bij de Adviesraad komt. Beïnvloeding van een proces dat door 3 gemeenten gedragen moet worden blijkt minder eenvoudig te zijn dan wanneer het overleg uitsluitend binnen één gemeente gevoerd moet worden. Het

betekent ook dat de drie gemeenten gezamenlijk een aantal zaken aanpakken en proberen uniform te regelen. Van de adviesraden van de drie afzonderlijke gemeenten vraagt dit om meer onderling overleg en afstemming van de uit te brengen adviezen. Tegelijkertijd blijft onverlet dat de drie gemeenten hun bestuurlijke zelfstandigheid behouden hebben en dat elke adviesraad dus ook de vrijheid heeft om bij elke advisering aan het College een eigen afweging te maken.

2. Activiteiten van de Adviesraad sociaal domein in 2016

2.1. Vergaderingen en overlegmomenten

Ook in 2016 heeft de Adviesraad zijn pijlen gericht op enkele verschillende zaken. Allereerst natuurlijk het uitbrengen van advies aan het College van B & W. Daartoe is de Adviesraad immers in het leven geroepen. We zien dit ook als onze primaire en belangrijkste taak, omdat dit ons de mogelijkheid biedt de belangen van de burgers te behartigen. Waar nodig en mogelijk probeert de Adviesraad dan ook eventuele tekortkomingen in het beleid bij te sturen. Bij gevraagde adviezen is dat niet altijd eenvoudig vanwege het taalgebruik, maar ook omdat het vaak procedurele zaken betreft. Gelukkig kan de Adviesraad hierbij rekenen op deskundige, begrijpelijke en ter zake doende toelichting door ambtenaren. Telkens opnieuw blijkt hoe belangrijk het is een compacte, heldere vertaalslag te maken naar degenen voor wie een tekst bedoeld is. De adviesraad zal hierop ook steeds alert moeten blijven waar het gaat om gemeentelijke informatie naar de burgers!

Naast de gevraagde adviezen heeft de Adviesraad in 2016 ook verschillende adviezen op eigen initiatief aan het College voorgelegd. De Adviesraad probeert immers de ogen en oren van de samenleving te zijn. Als er in de gemeenschap kritische geluiden te beluisteren zijn met betrekking tot het gemeentelijk functioneren, dan zal de Adviesraad – na eigen onderzoek – hierop actie ondernemen. Dit zal gewoonlijk op formele wijze aan de orde gesteld worden, middels een schriftelijk advies. Het kan ook onder de aandacht gebracht worden in het overleg dat de Adviesraad regelmatig heeft met het College. Ook voor nieuwe beleidsvoorstellen en –regels geldt, dat de Adviesraad steeds bekijkt wat de uitwerking ervan zal zijn op de burgers voor wie ze bedoeld zijn. Hierbij moet gezegd worden dat de Adviesraad van tijd tot tijd merkt, dat stukken waarmee hij zijn voordeel kan doen, niet automatisch aan de raad worden toegestuurd. Om goed te kunnen functioneren is het echter van groot belang dat de gemeentelijke organisatie zich bij alle stukken afvraagt of die ook relevantie kunnen hebben voor de Adviesraad.

a. Vergaderingen Adviesraad sociaal domein

De Adviesraad sociaal domein heeft in 2016 acht keer vergaderd.

Vier keer werd de Adviesraad door het College om advies gevraagd.

In twee gevallen gaf de raad een ongevraagd advies af.

Daarnaast werden er nog vier keer vragen gesteld over diverse onderwerpen.

Om voeling te houden met alles wat zich binnen de gemeente Baarle-Nassau op het sociale domein afspeelt, laat de Adviesraad zich zeer regelmatig informeren over actuele ontwikkelingen, zowel binnen onze gemeente als in algemene zin. In 2016 kwamen op die manier de volgende zaken in onze vergaderingen aan de orde:

- Integrale Kindercentra (IKC) (Coen Backx, directeur b.s. 'De Akkerwinde')
- Dagopvang 'Het Welzijn' (Mevrouw Maria Staes – Klaasen)
- Permanente verblijfsopvang 'Thuis Zorg V.O.F.' (Marina en Ivanildo)
- Woonvisie Baarle-Nassau (beleidsambtenaar Bram Keijzers)
- Updates over diverse onderwerpen (beleidsambtenaar Bart van Linder)
- Kennismaking met nieuwe domeinmanager Sociaal domein (Piet Sprangers)
- Stand van zaken m.b.t. Werk en Inkomen/Participatiewet (ambtenaar Frans van Erve)
- Jeugdhulp in 2015 (Ambtenaren Yvette Smeets en Kees Jacobs)
- Buurtsportcoaches (ambtenaar Martin Gommers)
- Activiteitenoverzicht gemeente Baarle-Nassau (beleidsambtenaar Marleen Loots)
- Stand van zaken Uitvoeringsbesluit Wmo 2017 (beleidsambtenaar Marleen Loots)
- Vragen over pgb, begeleiding, eigen bijdrage (beleidsambtenaar Bart van Linder)

b. Vergaderingen met de Adviesraden Alphen-Chaam en Gilze en Rijen

Op 13 april 2016 kwamen de DB's van de Adviesraden van Alphen-Chaam, Gilze en Rijen en Baarle-Nassau bij elkaar in Chaam voor hun halfjaarlijkse bijeenkomst. Ook nu bleek het weer nuttig enkele punten met elkaar uit te wisselen, o.a.:

- *Planningschema* van de gemeente Alphen-Chaam. In dit jaarplan wordt aangegeven tijdens welke vergadering er in de Adviesraad van Alphen-Chaam door de gemeente over een bepaald onderwerp informatie verstrekt wordt en door wie. Eveneens wanneer er van de Adviesraad een advies verwacht wordt , gericht aan het College. De beide andere raden zeggen hieraan ook behoefte te hebben en zullen proberen dit in hun gemeente ook geregeld te krijgen.
- *Cliëntervaringsonderzoek*. De Adviesraad van Baarle-Nassau heeft aan het adviesbureau Companen aanvullende vragen aangeleverd voor het cliëntervaringsonderzoek. Deze zijn overgenomen. De drie adviesraden willen cijfers

en resultaten zien. Zij bezinnen zich op het al dan niet uitbreiden van het onderzoek 2017 met extra vragen.

- *Van Wmo-raad naar Adviesraad sociaal domein.* In Alphen-Chaam is dit proces inmiddels afgerond. Het heeft ook een betere informatie-uitwisseling met de ambtenaren opgeleverd. Gilze en Rijen had al een adviesraad. In Baarle staat de naamsverandering in de steigers.
- *Verschillen.* De vergoedingen van de leden zijn in de 3 gemeenten niet gestroomlijnd, zo blijkt. De regeling *Eigen bijdrage* verschilt fors per gemeente. Alpen-Chaam heeft een van de laagste eigen bijdrageregelingen; Gilze en Rijen daarentegen een van de hoogste.
- *Communicatie.* Alle adviesraden zien het belang in van heldere en aansprekende communicatie over hun taak en werk met de burgers. Afsproken wordt om elkaars folders en publicaties uit te wisselen.
- *Informatievoorziening.* Overal wordt een gemis ervaren aan 'cijfers en getallen', bijvoorbeeld over de aflopende pgb's. Zijn de middelen toereikend en juist besteed?

De volgende bijeenkomst wordt gepland op 5 oktober in Rijen. Door het tussentijds aftreden van de voorzitter van de adviesraad Gilze en Rijen komt deze echter te vervallen.

c. Overleg met het College

Het DB van de Adviesraad heeft op 6 januari en op 24 november 2016 van gedachten gewisseld met wethouder Jan Vermeer. Begin januari ging het over o.a.: de nieuwe verordening en naamswijziging Wmo-raad/Adviesraad sociaal domein, de ambtelijke fusie per 1-1-2016 en de consequenties daarvan, de afstemming van de uitvoeringsregels in de drie gemeenten, communicatie tussen B&W en de Adviesraad, de afhandeling van onze adviezen in 2015, selectie en voordracht toekomstige leden van de Adviesraad, startbijeenkomst dementievriendelijke gemeente, onze visie op de gebruikswaarde van het Marwijngedebouw. In november passeerden de volgende thema's de revue: vergaderagenda 2017 plus overlegmomenten met het College, jaarplanning van de gemeente en van de adviesraad, de stand van zaken m.b.t. de Wet langdurige zorg (Wlz) per 1-1-2017, nieuwe toegang tot de jeugdhulp, inbreng bij strategische visie, consequenties nieuwe aanbesteding huishoudelijke hulp, vrijwilligersbeleid, mantelzorgbeleid, eigen bijdrage Wmo voor begeleiding, inburgering vergunninghouders, aanbevelingen klanttevredenheidsonderzoek, lokale toepassing van het VN-verdrag inzake mensen met een beperking, nieuwe verordening en huishoudelijk reglement van de Adviesraad, aanbevelingen uit het cliëntervaringsonderzoek 2015, vragen over pgb.

In zijn vergadering van 3 maart 2016 gaat de voltallige Adviesraad over enkele van bovenstaande punten nader in gesprek met de wethouder. Hij vertelt o.a. dat de

overgang naar herplaatsing van taken stapsgewijs gaat verlopen en dat er gewerkt wordt aan een klantcontactcentrum van de ABG-gemeenten. Er gaat gewerkt worden aan een afstemming van de speerpunten van de Adviesraad met de prioriteitenlijst van de gemeente, zoals neergelegd in de jaaragenda. Er worden ook ervaringen uitgewisseld over 'één jaar werken met de Wmo-wet 2015, de Participatiewet en de Jeugdwet'. De wethouder constateert nog wel problemen en stagnaties, maar stelt ook vast dat het voorzieningenniveau voor onze bewoners op peil is. Vanuit de Adviesraad worden zorgen geuit over de verzwaring van de eigen bijdrage, met name voor de middeninkomens, waardoor in sommige gevallen afgezien wordt van gemeentelijke hulp of voorzieningen. Met betrekking tot de Participatiewet wordt er geconstateerd dat er een groeiend aantal werklozen is, m.n. 45-plussers en dat er relatief weinig beschut werk beschikbaar is. Ook de afbouw van de werkzaamheden van de stichting *WIJ* (van o.a. de maaltijdvoorziening, de ouderenadviseur, cliëntondersteuning) komt nog ter sprake. Wethouder Vermeer vertelt nog in overleg te zijn over de overname van taken. "Met name de KBO zal hierbij een rol gaan spelen. Er valt wel een gat bij de ouderenadviseur." Jan Vermeer concludeert: "Nu *WIJ* wegvalt, dient er een nieuwe visie te worden ontwikkeld."

D. Overleg met ambtenaren

Ook in 2016 was er veelvuldig contact met ambtenaren. Met name met Marleen Loots, die de contactpersoon is voor de Adviesraad. Daarnaast ook veelvuldig met Bart van Linder, die ons steeds op de hoogte houdt van allerlei ontwikkelingen binnen de Wmo. Maar omdat binnen de ABG-organisatie taken uitgesplitst en herverdeeld zijn, neemt ook het aantal contacten met andere ambtenaren toe. Enerzijds hebben we geconstateerd dat er bij de meeste ambtenaren een grote bereidheid is om met ons in gesprek te gaan en echt te luisteren naar onze inbreng, anderzijds hadden we de indruk dat het maken van concrete afspraken moeilijker verliep dan vóór de ambtelijke reorganisatie.

2.2 Overige activiteiten

In de loop van 2016 hebben de leden van de Adviesraad acte de présence gegeven bij verschillende regionale, maar vooral bij plaatselijke activiteiten, om op die manier initiatieven te ondersteunen, ideeën mee te nemen naar of door te geven aan de Adviesraad, signalen uit de samenleving op te vangen en soms ook om te proberen iets mee op gang te brengen. Zonder uitputtend te zijn noemen we: de bijdrage aan het initiatief om te komen tot een dementievriendelijke gemeente, de deelname in werkgroepen daarvan, het meepraten over de omgevingsvisie voor Baarle, het participeren in het mantelzorgcafé, betrokkenheid bij de Opstapbus ABC, het bijwonen van vergaderingen van de commissie Mens en Maatschappij, actief bij Zonnebloem, KBO en andere verenigingen, meedenken over de strategische visie voor Baarle, bezoek aan 'Het Huis van Morgen', betrokkenheid bij de dagbesteding

van Careyn in Chaam, als cliëntondersteuner een rol spelen bij de keukentafelgesprekken.

Daarnaast heeft de Adviesraad in 2016 voor zichzelf de puntjes op de i gezet. Procedures werden voorheen niet altijd strikt gevolgd, afspraken met het College waren soms te vaag, taakomschrijvingen waren niet altijd eenduidig en de verantwoordelijkheden van zowel College als adviesraad bij benoemingen waren onvoldoende omschreven. Dit heeft in 2016 geleid tot:

- Het opstellen – samen met ambtenaren – van een Verordening voor de Adviesraad;
- Het maken van een huishoudelijk reglement;
- Het beschrijven van een rooster van aftreden;
- Het formuleren van de te volgen procedure bij kandidaatstellingen.

Belangrijker dan deze regelingen met een organisatorisch karakter was echter de veranderde ‘interne organisatie’. Tijdens de ‘heidag’ in 2015 was besloten dat de Adviesraad een meer betrokken club zou moeten worden, waarin nadrukkelijk voor iedereen een rol is weggelegd. Deze gedachte is in 2016 omgezet in het vormen van vier aandachtsvelden: a. Volwassenen (vaak met een beperking); b. (Kwetsbare) ouderen; c. Jeugd; d. Werk en Inkomen. Elk veld wordt gescout door 2 of 3 leden. Zij houden nauwgezet in de gaten alles wat zich – met name lokaal – voordoet op hun gebied. Zij stellen ook een lijst op van zwakke en sterke punten op dat terrein. Verder maken zij een prioriteitenlijst van onderwerpen, waaraan met voorrang gewerkt dient te worden. Zij delen met regelmaat hun bevindingen met de hele Adviesraad en stellen over bepaalde zaken – indien nodig of gewenst – een advies op voor het College. De leden van één bepaald aandachtsveld handelen ook de verzoeken om advies af over onderwerpen die op hun terrein liggen en leggen hun voorstellen daarover aan de leden van de raad voor. Deze geven daarop al dan niet hun fiat of brengen er aanvullingen of wijzigingen op aan. Het aandachtsveld houdt ook contact met de betrokken ambtenaren en stemmen hun programma, voor zover mogelijk, met hen af. Ons lid Cees Raats volgt de ontwikkelingen in het totale sociale domein nauwgezet, is in verschillende gremia – ook provinciaal en landelijk – bij de ontwikkelingen in die sector betrokken en kan daarom bogen op een uitgebreide en up to date-expertise. Dat maakt hem geschikt voor de rol van ‘libero’ binnen de adviesraad. Hij is geen vertegenwoordiger van één van de aandachtsvelden, maar overziet het geheel en levert aan elk zijn bijdrage waar mogelijk en/of nodig.

3. Uitgebrachte adviezen en reacties daarop

In 2016 zijn door de Adviesraad sociaal domein onderstaande adviezen uitgebracht, respectievelijk per brief aanbevelingen gedaan of vragen gesteld aan het College:

ADVIES

	Datum	Onderwerp	Gevraagd	Ongevraagd	Brief over gestuurd
a.	18-02	Cliëntervaringsonderzoek	x		
b.	22-03	Levering huishoudelijke hulp			x
c.	11-04	Aanbieding Conc-Verord. ASD			x
d.	15-04	Regeling pgb's 2016		x	
e.	20-04	Verklaring Wmo-overschotten		x	
f.	15-07	Cliëntervaringen Jeugdwet			x
g.	21-09	Verordening Jeugdhulp 2017	x		
h.	04-11	Beleidsplan Schuldhulpverlening	x		
i.	05-11	Blijverslening + Verordening	x		
j.	05-12	Klachtenopvang in de Wmo			x

Inhoud van de adviezen, aanbevelingen en vragen en de reacties daarop

I Gevraagde adviezen

a. Cliëntervaringsonderzoek

Verzoek: Alle cliënten met individuele voorzieningen op basis van de Wmo 2015 ontvangen een vragenlijst om hun ervaringen te peilen. Vanuit de landelijke overheid bestaat deze voortaan uit een verplichte lijst van 10 vragen. Daarnaast is er, facultatief, een zeer uitgebreide vragenlijst. Het College adviseert de verplichte lijst te gebruiken en streeft naar uniformiteit voor de ABG-gemeenten. Het College wil weten of de Adviesraad aan de lijst van 10 vragen nog iets wil toevoegen.

Advies: De Adviesraad stelt het College voor om enkele extra vragen te stellen, met name over de kwaliteit van het keukentafelgesprek en of daarbij ondersteuning aanwezig geweest is. Bovendien stemt men dit advies af met de collega-adviesraden van de ABG-organisatie. Deze nemen ons voorstel over.

Reactie: Het College neemt de aanvullingen op de vragenlijst over.

f. Verordening Jeugdhulp 2017

Verzoek: Advies over de verordening jeugdhulp 2017 Baarle-Nassau. De eerste gemeentelijke verordening jeugdhulp dateerde van 1 januari 2015. In 2016 heeft in regionaal verband een evaluatie plaatsgevonden van de beleidsuitgangspunten, de verordening en het uitvoeringsbesluit jeugdhulp, waaruit de noodzaak van aanpassingen naar voren kwam.

Advies: De Adviesraad kan instemmen met de verordening. Hij plaatst daarbij wel een aantal kanttekeningen en vragen. 1. Waarom heeft de adviesraad nooit een verslag ontvangen van de in 2016 uitgevoerde evaluatie van de verordening 2015? 2. Hoe staat het met de monitoring van de jeugdhulptrajecten door onze gemeente? Daarnaast pleit de Adviesraad voor een integrale aanpak bij hulpvragen, bijstand door cliëntondersteuners en voor eigentijdse vormen van inspraak en medezeggenschap.

Reactie: College neemt het advies over. Verder geen schriftelijke reactie op de vragen ontvangen.

g. Beleidsplan Schuldhulpverlening

Verzoek: Advies inzake het beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2017-2020.

Advies: De Adviesraad spreekt zijn waardering uit voor dit beleidsplan. Hij constateert met tevredenheid dat de ABC-gemeenten geprobeerd hebben alles omtrent schuldhulpverlening te harmoniseren, mits maatwerk geboden blijft worden. Opgemerkt wordt verder dat zelfredzaamheid niet voor iedereen is weggelegd. De Adviesraad wil ook graag op de hoogte gesteld worden van de uitvoeringsregels, om te kunnen beoordelen hoe in de praktijk het beleid gestalte krijgt. De raad wijst er verder op dat ook de KBO en vakbonden een rol kunnen spelen voor wat betreft preventie, vroegsignalering en nazorg. Verder adviseert men een voorlichtingsbijeenkomst over dit onderwerp te organiseren voor inwoners. Slotvraag: hoe denkt de gemeente om te gaan met onoplosbare schulden.

Reactie: Op 11 november dankt het College de Adviesraad voor het positieve advies. Zij vindt het vanzelfsprekend dat er bij een individuele aanvraag maatwerk geleverd wordt. Zij stelt ook dat zelfredzaamheid niet het vertrekpunt, maar het resultaat van schuldhulpverlening zou moeten zijn, al zal een vorm van begeleiding in sommige gevallen nodig blijven. Zo gauw de uitvoeringsregels zijn opgesteld, zal de Adviesraad daarover geïnformeerd worden. Men onderschrijft ook de rol van de KBO en de vakbonden in deze materie. Er wordt overwogen om in 2017 een voorlichting met budgettips c.q. 'rondkomen met inkomen' etc. te organiseren. Tot slot stelt het College dat de schuldhulpverlening in principe voor iedereen toegankelijk is, ook voor iemand met onoplosbare schulden. De 'Wet Schuldsanering....' kan in sommige gevallen een oplossing bieden. "Vanzelfsprekend leveren wij ook hier maatwerk."

h. Blijverslening en bijbehorende (concept)verordening

Verzoek: Advies over de blijverslening en de concept-verordening. Met de blijverslening wil de gemeente het zelfstandig thuis blijven wonen bevorderen. Kern van het plan is om eigenaren-bewoners zowel een hypothecaire als een consumptieve lening aan te bieden van minimaal € 2.500 en maximaal € 50.000.

Daarmee kan de aanvrager, tegen een gunstige rente en voorwaarden, een woningaanpassing realiseren.

Advies: De Adviesraad vindt de mogelijkheid van een blijverslening ‘een goede zaak’ en is blij dat het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, naast de bestaande starterslening, nu deze blijverslening heeft ontwikkeld. Het stelt ouderen met een eigen woning in staat de benodigde aanpassingen aan hun huis te laten uitvoeren en op die manier langer in hun eigen huis te blijven wonen. Bijkomend voordeel, vindt men, is dat zodoende de regie bij de burgers zelf blijft. Een goede investering ook, die mogelijk voorkomt dat mensen later een beroep moeten doen op een (dure) woningaanpassing.

Reactie: Op 15 november laat het College weten blij te zijn met ons advies en neemt in grote lijnen de gedane aanbevelingen over.

II Ongevraagde adviezen

b. Regeling PGB's 2016

Situatie: Een aantal gemeentelijk persoonsgebonden budgetten (pgb's) liep eind 2015 af. Veel budgetten zijn verlengd tot tenminste 1 mei 2016, om gemeenten in staat te stellen de budgetten van veel cliënten te kunnen (her)beoordelen. In verband met deze situatie heeft de Adviesraad een advies aan het College opgesteld en ook een aantal vragen hierover geformuleerd.

Advies: De Adviesraad adviseert de gemeente om tijdig en op de juiste manier een budget te gaan vaststellen en de bijbehorende toekenningsbeschikkingen te gaan aanleveren bij de SVB. Daarnaast is er het advies om de budgethouder erop te wijzen dat hij een bij deze toekenningsbeschikking passende zorgovereenkomst heeft, een benodigde wijziging bij de SVB meldt of een nieuwe zorgovereenkomst bij de SVB regelt. Wat is de stand van zaken m.b.t. verstrekking van vervolgbudgetten? Kunt u toezeggen dat budgethouders in 2016 tijdig een budget krijgen toegekend, zodat de uitbetaling van de zorgverlening ook tijdig kan gebeuren?

Reactie: Het College stemt in met het eerste advies (wat volgens hen een continuering is van de bestaande praktijk). Het tweede advies wordt niet overgenomen, omdat het kiezen voor een pgb impliceert dat men zelf (eventueel met hulp vanuit het eigen sociale netwerk) in staat is op te komen voor de zaken die dat met zich meebrengt. “Wij gaan dus niet actief voorlichting geven over de zaken die u voorstelt.”

Reactie hierop van de Adviesraad: Zonder dat wij ervoor zijn om pgb-ers te pampieren, vinden we deze houding er toch wel naar neigen om het hebben van een pgb te ontmoedigen. Je zou ook kunnen zeggen: Kleine moeite toch om hen op bepaalde punten te wijzen, om daarmee nare gevolgen te voorkomen.

c. Overschotten Wmo

Situatie: In de pers zijn berichten verschenen dat veel gemeenten grote overschotten hebben op de bedragen die zij van het rijk ontvangen voor de zorg. Dat zou vooral gelden voor de Wmo betreffen, terwijl er op het terrein van de jeugdzorg in veel gemeenten juist tekorten zijn. De adviesraad wil weten hoe dat in onze gemeente zit. En wat er gaat gebeuren met mogelijke overschotten op het Wmo-budget.

Advies: De Adviesraad stelt voor de eventuele overschotten te gebruiken voor uitgaven in het sociaal domein. Het kan wellicht prima besteed worden aan het nog beter leveren van maatwerk. Naast dit advies worden een aantal vragen voorgelegd. De Adviesraad wil weten of er in onze gemeente overschotten zijn op de Wmo en tekorten op jeugdzorg. Als dat zo is: of de eerste gebruikt gaan worden om de laatste mee aan te zuiveren. Waardoor zijn eventuele overschotten ontstaan? Zijn er minder zorguren ingekocht dan voorheen? Zijn de inkooprijzen (te) laag gehouden?

Reactie: Het college bevestigt dat er tekorten zijn wat betreft de uitvoering van de Jeugdwet en overschotten op de Wmo(-begeleiding). De Adviesraad kan zich vinden in de schriftelijke beantwoording van de vragen en is blij met de toezegging dat er in juni een bijeenkomst gepland staat, waarin de gemeente de uitvoering van de Jeugdwet in 2015 zal evalueren. Bovendien toont men zich bereid om in een gesprek in te gaan op de achtergronden van de overschotten Wmo en om input te krijgen vanuit de Adviesraad over mogelijk noodzakelijke aanvullende uitgaven in de zorg.

III Brief met aanbevelingen en/of vragen

d. Levering huishoudelijke hulp

Situatie: De Adviesraad stelt dat gemeenten er bij wet verantwoordelijk voor zijn dat hun burgers zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving. Vaak zijn zij echter – door diverse omstandigheden – niet meer in staat om hun huishouden zelf te doen. De Adviesraad is op dit moment bezorgd over de keuzemogelijkheden van aanbieders van huishoudelijke hulp en over de continuïteit ervan.

Vragen: Hoe staat het met de levering van huishoudelijke zorg door 'Mathilda Thuiszorg'? Hierop voortbouwend: vragen over de mogelijkheid van een dreigend faillissement van 'Mathilda', over de late betaling van salaris aan medewerkers van de organisatie, over welke 'spelers' er nog meer actief zijn op het gebied van thuiszorg in het werkgebied van Baarle-Nassau. Dan: Weten cliënten waar ze met eventuele vragen terecht kunnen? Kan er onbenutte capaciteit ingezet worden? Kan de schaarste aan betaalbare huishoudelijke hulp opgelost worden vanuit het arbeidspotentieel uit Wsw en Wwb?, *Reactie:* Voor de beantwoording van de vragen heeft de gemeente gesprekken gevoerd met de directie van Thuiszorg Mathilda Nederland BV, met medewerkers ervan en met mensen uit Baarle die van deze

organisatie hulp krijgen. Meest saillante punten uit de antwoorden: Meeste klanten zijn tevreden, bij een aantal medewerkers is onvrede over niet of te laat betaalde salarissen, een faillissementsaanvraag voor de bv wordt niet verwacht....., de enige aanbieders van huishoudelijke hulp in Baarle-Nassau zijn de volgende 2 (het waren er eerder 9!): Thuiszorg Mathilda en T-zorg. Daarnaast zijn er nog alfahulpen actief, maar er zijn geen wachtlijsten. Er is op dit moment geen schaarste aan hulpen en er zijn geen WSW-ers die op zoek zijn naar werk.

Reactie: De Adviesraad is zeer tevreden met de gedegen en uitvoerige beantwoording van zijn vragen.

e. Aanbieding concept-verordening Adviesraad sociaal domein 2016

Situatie: In verband met de veranderde wetgeving van de sociale zorg is er op initiatief van de Wmo-raad een nieuwe verordening opgesteld. Daarbij is open en constructief samengewerkt met enkele ambtenaren. Ook wordt voorgesteld de naam 'Wmo-raad' te wijzigen in 'Adviesraad sociaal domein'.

Reactie: Het College kan zich vinden in het voorliggende concept-voorstel. Ook in de commissie Mens en Maatschappij zijn hierover geen vragen. De gemeenteraad heeft de verordening unaniem geaccordeerd.

f. Onderzoek naar cliëntervaringen voor de jeugdwet

Situatie: Elke gemeente doet jaarlijks onderzoek naar cliëntervaringen voor de Wmo. In 2016 zal dit voor het eerst ook gaan gebeuren voor de Jeugdwet. Gemeenten kunnen de uitkomsten daarvan gebruiken om het jeugdbeleid verbeteren en meer kans te maken op het bereiken van de beoogde effecten.

Vragen: De Adviesraad wil meer zicht krijgen op de voorbereiding en uitvoering van dit onderzoek. Daarom stelt hij het College vragen over het al dan niet in eigen beheer verrichten van het onderzoek, het gebruik van een modelvragenlijst, de samenwerking in dezen met de ABG-gemeenten, de mogelijkheid eigen vragen toe te voegen aan een eventueel voorgeschreven vragenlijst.

Reactie: Op onze vragen van 15 juni ontvangen wij op 19 september antwoord. Het antwoord is voorshands zeer onbevredigend, om minstens vier redenen. 1. Het taalgebruik staat erg ver af van de lezer, m.a.w.: vaak is niet duidelijk wat wordt bedoeld; 2. De planning lijkt er een van de zeer lange termijn ("...zodat wij volgend jaar voor 1 juli het cliënttevredenheidsonderzoek bij u kunnen indienen"); 3. De samenwerking wordt nog verder verbreed: gemeenten van de regio West-Brabant-Oost gaan met de gemeenten van de regio West-Brabant-West het cliëntervaringsonderzoek opzetten en combineren met andere monitoren; 4. De GGD die het onderzoek namens de regio uitvoert laat blijken niet veel op te hebben met pottenkijkers: géén extra vragen, vragenlijst is al bijna klaar, adviesraad krijgt vragen vooraf te zien ter kennisgeving, enzovoorts.

Reactie onzerzijds: De Adviesraad heeft zijn teleurstelling en boosheid duidelijk kenbaar gemaakt. Op deze manier willen wij niet werken! Afgesproken is dat er een gesprek komt van een delegatie van de Adviesraad (Aandachtveld Jeugd + bestuur) met onze contactpersoon en met de ambtenaar Jeugdzaken. Wellicht wordt dit gevolgd door een gesprek met de GGD.

i. Klachtenopvang in de Wmo

Situatie: In september 2015 werd in de Eerste Kamer de Wet Kwaliteit, Klachten en Geschillen Zorg (Wkkgz) aangenomen, die met ingang van 1 januari 2017 geheel van kracht zal zijn. In deze wet staat wat goede zorg inhoudt en wat er moet gebeuren als mensen een klacht indienen. Het is nu nog niet duidelijk of de Wmo, net als de Zvw en de Wlz, ook onder de reikwijdte van deze wet komt. Toch wil de Adviesraad een aantal vragen hierover wel aan het College voorleggen en – later=- mogelijk ook met hen bespreken.

Vragen: Is de klachtenregeling aangepast aan Wmo-cliënten? Wordt de regeling aan hen bekend gemaakt en zo ja, hoe? Is er de mogelijkheid voor laagdrempelige klachtenbemiddeling? Realiseert men zich dat de klachten niet alleen over zorgaanbieders, maar ook over eigen medewerkers kunnen gaan? Biedt het loket ondersteuning bij het indienen van een klacht? Krijgt de onafhankelijke cliëntondersteuner een rol bij het actief informeren van de cliënt in dezen? Moeten de zorgaanbieders jaarlijks een rapportage sturen aan de gemeente over de ontvangen en afgehandelde klachten?

Reactie: Wordt verwacht in 2017.

4. Besluit

A. Conclusies

Enkele conclusies aan het eind van dit jaarverslag:

Over het functioneren van de Adviesraad sociaal domein:

- Er zijn enkele belangrijke stappen gezet naar een beter functioneren.
- Met een nieuwe Verordening en een vers huishoudelijk reglement weten we allemaal beter waar we aan toe zijn en hoe we samen ons doel willen verwezenlijken.
- Vooral de actieve betrokkenheid van alle leden bij deelgebieden van het sociaal domein, versterkt de gezamenlijke kracht.

- Hoewel we er nog in moeten groeien, zijn er nu kansen om planmatiger te werk te gaan en ons minder te laten 'sturen' door de waan van de dag. De eerste tekenen zijn er!

Over de afstemming met het College en de ambtenaren:

- We ervaren in de Adviesraad gelukkig zelden een 'tegenover' (het college, de ambtenaren), maar meestal een 'samen', in dezelfde richting, begaan met dezelfde zaak.
- Het overleg is loyaal, regelmatig, open en respectvol naar elkaar.
- De nieuwe verordening kan ons helpen om bepaalde conventies en regels nog nauwkeuriger te volgen en elkaar daarop ook te kunnen aanspreken.
- We kregen in 2016 sterk te maken met 'nieuwe gezichten': dat is even wennen, maar dat geldt voor beide kanten.
- Een grotere en meer gespreide organisatie bemoeilijkt wel het leggen van heel snelle contacten en het à la minute maken van afspraken. Ook dit is een gewenningsproces, waar iedereen zich voor zal moeten inspannen.
- Nu ambtenaren fysiek op wat grotere afstand gekomen zijn, is het juist heel belangrijk om te zorgen voor directe, persoonlijke contacten, zodat er meer dan een formele relatie ontstaat. Die is immers vaak weinig vruchtbaar.
- Nu we met meer ambtenaren te maken krijgen, zal het zaak zijn om met allemaal in een vroeg stadium overleg te voeren over belangrijke zaken, zodat we niet achter de feiten gaan aanlopen. Laten we vasthouden wat we hebben!

Over de samenwerking tussen de adviesraden in ABG-verband

- Het rendement ervan is tot op heden onvoldoende geweest. Dat kwam deels doordat de DB's vaak slechts met één persoon vertegenwoordigd waren. Ook de uitwisseling van informatie bleef onvoldoende. De betrokkenheid op elkaar was te gering. Steeds meer blijkt echter de urgentie van afstemming met elkaar, nu ook de gemeenten en de regio's steeds meer gezamenlijk optrekken. Dit betekent overigens niet dat er allemaal gelijklopende adviezen uitgebracht moeten worden in de drie gemeenten!

Over de situatie van het sociaal domein in Baarle-Nassau

- Dank zij de openheid en transparantie van wethouder en ambtenaren is tamelijk helder hoe de sociale kaart er in Baarle-Nassau, Ulicoten en Castelé uit ziet.
- We weten echter niet wat we niet weten!
- De indruk bestaat dat de gemeente en daarbinnen het sociaal domein, financieel tamelijk gezond is. Voor onze burgers, zeker degenen die op ondersteuning zijn

aangewezen, is dat van groot belang. Het is zaak dat we ook op dit terrein waakzaam blijven!

- Waar het uiteindelijk allemaal om gaat is dat de inwoners van onze gemeente volledig mee kunnen doen, dat zij de hulp kunnen krijgen die nodig is, dat zij kunnen beschikken over de noodzakelijke hulpmiddelen. Dat doel proberen we bij elk vergaderpunt in ons achterhoofd te houden.
- Onze gemeente kan beschikken over veel vrijwilligers en mantelzorgers. We moeten ze koesteren. Maar we moeten ze vooral faciliteren en de aandacht geven die ze meer dan verdienen. En zoeken naar manieren om de kracht van al deze mensen te versterken.

B. Speerpunten voor 2017

In 2017 zal onze focus vooral gericht zijn op:

- Het telkens opnieuw stellen van de vraag: Doet het ertoe wat wij doen? Maakt het verschil dat wij er zijn?
- Het sterker gericht zijn op signalering: wat leeft er in onze gemeenschap; wat speelt er onder de oppervlakte?
- Het in kaart brengen van het volledige sociale domein in deze gemeente: wat is er al? Wat ontbreekt er nog? Wat gaat goed? Wat moet beter?
- Het zo optimaal mogelijk benutten van de vier aandachtsvelden: in elke vergadering moet er gewerkt worden vanuit de inbreng van 1 of meer van die gebieden. Iedereen actief! We stimuleren elkaar!
- We moeten ons zo breed mogelijk informeren. Ons achterliggend doel moet echter steeds zijn: denken in oplossingen. Ons werken moet ergens toe leiden.
- Het moet als het ware in één oogopslag duidelijk worden wanneer precies het College de Adviesraad sociaal domein om welke adviezen verzocht heeft, welke adviezen we uitgebracht hebben, welke reacties daarop gevolgd zijn en hoe wij daarop weer gereageerd hebben. Onze notulist heeft daartoe reeds een bruikbare aanzet gegeven.
- In 2017 moeten er manieren en vormen gevonden worden om de burgers dichter bij ons werk te betrekken. Belangrijke taak voor de werkgroep Communicatie!
- In 2017 gaan we vastberaden verder op de weg van transities naar transformaties.

BIJLAGEN

1. De samenstelling van de Adviesraad

Deze was in 2016 als volgt:

Jos Jansen	(voorzitter)
Cees Raats	(vice-voorzitter)
Rian Voesenek	(secretaris)
Henri Evers	
Albert Jansen	
Jeanne Leijten	
Kees Norbart	
Bianca v. d. Rijt	
Frans Vriens	(budgetbewaker)
Aleida Wijkenga	
Eelbren Vrind	(notulist)

2. Jaarrekening 2016

overzicht van de uitgaven over het jaar 2016

Onkostenvergoedingen	€ 4.485,00
reiskosten	€ 38,40
Deskundigh.bevordering	€ 75,00
overige kosten/representatie	€ 277,95
totaal uitgaven	4876,35